

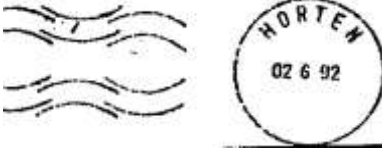

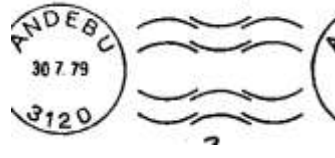
Samling av moderne poststempler – en krevende hobby

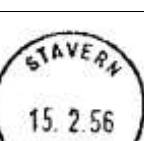

av Bjørn Marstrøm

Med moderne stempler mener jeg poststemplene som er tatt i bruk fra 1956. I21 og I21N enningsstativstempel med diameter 21 med mer med og uten postnummer, I22 og I22N 22mm håndstempler med og uten postnummer, I23N, I24 og I24N, I25 og I25N, rullestempler IR og IRN og nyere maskinstempler.

<p>SÆRSTEMPLE R</p>		<p>Særstempler er som regel et stempel brukt til å markere en begivenhet, minne.</p>
		

<p>IMh-V</p>		<p>Enningshalvstemplingsmask in, med og uten stjerne og litra, med stempelet til venstre for brutte eller hele bølgelinjer</p>
<p>IMh-H</p>		<p>Enningshalvstemplingsmask in, med og uten stjerne(r), med stempelet til høyre for brutte eller hele bølgelinjer.</p>
<p>IMhN-V</p>		<p>Enningshalvstemplingsmask in med postnummer, med stempelet til venstre for brutte bølgelinjer, med og uten klokkeslett.</p>
<p>IMhN-H</p>		<p>Enningshalvstemplingsmask in med postnummer, med stempelet til høyre for brutte bølgelinjer</p>

MOTIVDATOSTE MPEL		
I26		26 mm håndstempel med postnummer
IR		Enrings rullestempel med eller uten litra.
IRN		Enrings rullestempel med postnummer med eller uten litra.
TMLH		Toringsstempel med bro, helstempel bestående av to stempler med bølgelinjer eller brutte rette linjer mellom stemplene, med klokkeslett i stedet for angivelse av tur.
SMLH		Schweitzerstempel med bro, helstempel bestående av to stempler med bølgelinjer eller brutte rette linjer mellom stemplene, med klokkeslett i stedet for angivelse av tur.
IMH		Enringsstempel, helstempel bestående av to stempler med brutte bølgelinjer mellom stemplene, med klokkeslett.
IMHN		Enringsstempel med postnummer, helstempel bestående av to stempler med brutte bølgelinjer mellom stemplene, med og uten klokkeslett

I22N med litra		Eksempel med litra A.
I23		Enrings håndstempel 23mm
I23N		Enrings håndstempel med postnummer 23mm
I24		24mm stativstempel
I24N		24 mm stativstempel med postnummer
I25		25 mm stativstempel
I25N		25 mm stativstempel med postnummer
I21		21 mm stativstempel. Denne type begynte å bli laget i 1956.
I22		22 mm håndstempel. Denne type begynte å bli laget i 1956

HVER

I21N		21 mm stativstempel med postnummer Denne type begynte å bli laget i 1969/70.
I22N		22 mm håndstempel. Denne type begynte å bli laget i 1969. Stemplene kan ha litra (A, B, C....)

POSTFUNKSJONÆR SITT EGET STEMPEL.

Stemplene ble brukt til å dokumentere når brever ble sendt og postblanketter behandlet. Dessuten skulle stempelet være med på og identifisere hvilke postfunksjonær som behandlet posten. På postkontorer med mange luker kunne det bli mange forskjellige stempler. Det er stemplene i pakkepostlukene som er mest brukt og de bak skranken der de stemplet de mottatte brevene ble stemplet. I byene ser det ut for at omkring 80 % av brevene ble stemplet med maskinstempler. I luker for giroinnbetalinger blir få brev stemplet med stempelet brukt i disse lukene, mens stemplene kan være vanlig på girokviteringer fram til datonummeratørene overtok.

Så kan det være luker hvor det bare ble behandlet rek.-brev og verdi-brev. Horten postkontor har hatt tre slike stempler SL (09 i Vestfoldkatalogen) ca 20 brev registrert, SA-VERDI (013) registrert bare på noen klipp og frimerker, I21 (028) ingen brev registrert. Et stempel ble bare brukt i en luke for behandling av postsparebankbøker I25N-G et tjuéfem mm stativstempel som er registrert brukt én gang i en postsparebankbok.

Det er heller ikke så ofte å se I25N-2 stempelet fra Larvik postkontor som ble brukt av kassereren som satt i 3.etasje. Tønsberg postkontor var stort og hadde mange stempler og de fikk blant annet gravert to stativ stempler med litra K og to med L. Det en med litra K ble brukt av kassereren og det var ikke så greit med oversikten om hvem som kunne ha hva.

Så har vi noen små landsens postkontor med ei luke med behov for ett stempel, så kan det være at de skaffer seg et reservestempel og legger det langt inn i safen i tilfelle det skulle bli bruk for. Dette var vanlig i Hildestad/Hillestad hvor jeg var innom og fikk stemplet noen brev. Da var det 10 år siden forrige gang det var brukt. Ellers ble det senere bruk på torsdag ettermiddag, på langdagene de gangene det var vikar. Senere ble dette I22N stempelet brukt av landpostbudet i ca 3 måneder etter at postkontoret ble midlertidig nedlagt. Få brever er kjent.

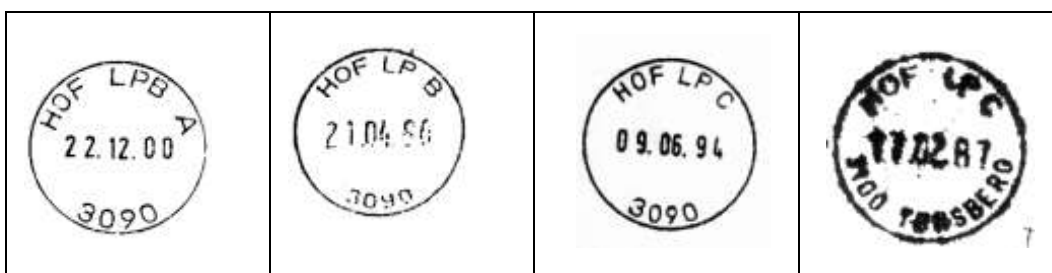
Andre postkontor var kanskje redd for at de ikke hadde nok stempler som for eksempel Ramnes i Vestfold. DE hadde ei luke, men hadde 7 forskjellige stempler med postnummer 3110 og når de skiftet til 3175 fikk de gravert 6 nye. I praksis brukte de 2, et i skranken og et for innkommet post som landpostbudene fikk med seg inn på rutene sine. Og antagelig et på torsdag ettermiddag hvis de hadde ekstrahjelp.

I21 OG I21N SMÅ STATIVSTEMPLER.

Disse typer stativstempler er som regel svært sjeldne å se på brev. De med postnummer er spesielt vanskelige.

LANDPOSTBUDENE.

Landpostbudene fikk etter hvert stempler. Det eldste jeg har registrert for Vestfold er I22N Lp A et 22 med mer håndstempelet fra Hof i Vestfold. Vanligvis fikk landpostbudene tildelt Stativstempler I25N og I24N med litra. Lp A= landpost A eller B, C, D osv. Noen ganger kan det gå litt rundt så vi får stempler LPB-A og LPB-B som på Tjøme og Hof. Ikke alltid er stedsansen helt god, som når Hof får tildelt et stempel med HOF Lp C 3100 Tønsberg.

Landpostbudene skulle bruke stempelet sitt når de behandlet giro og pakkepost på dørene til folk og på de brevene som de fikk inn og som skulle deles ut på deres egen postrute. Dermed blir de fleste Landpoststempler som regel vanskelig å få tak i. I Vestfoldkatalogen finnes det flere stempler som ikke er sett etter å ha registrert stempler i mer enn 30 år. Brevhus I har fått tildelt stempler med dato, men når det er 8 husstander inklusiv kjøpmannen som betjener brevhuset så blir de ikke sendt mange brevene i året.

SÆRSTEMPLER.

Særstempler er gjerne blitt laget fordi lag og frimerkeklubber og postverket har ønsket å lage en markering av en begivenhet. Arrangement som frimerkeklubben har stått bak er som regel de som er lettest å få tak i. Men for eksempel Frimerketsdag stempler fra postkontor som ikke er støttet av en frimerkeklubb har jeg registrert noen som ikke har hatt så mange som 30 stemplede brev i løpet av dagen. Også en del av de gamle før 1960 kan være svært vanskelig å få tak i.

POSTMENGDE OG SJELDENHET.

Postkontorer som sender 8-10000 brever i året kan det likevel være vanskelig å få tak i de mest brukte stemplene. Når da poststatistikken f. eks kan vise at et brevhus har sendt 100 brev i løpet av et år så blir det bare tilfeldighetene som rår om noen greier å skaffe seg et brev/klipp eller frimerke med dette stempelet. Og som det går fram av artikkelen så er selv brever fra de store byene ofte uvanlige viss de ikke er levert i pakkeluka eller stemplet bak skranken eller med maskinstempler. Men også enkelte maskinstempler der de har to maskiner kan være vanskelige å få tak i. Så er det Rullestemplene som mange steder har vært upopulære, enkelte har ikke vært brukt, andre bare på store forsendelser. Så her kan sjeldenhetsgraden være fra 9 til 1. Brukstiden for et stempel har også stor betydning for hvor lett det er å få tak i stempelet.

Jeg har samlet over 2500 forskjellige poststempler fra Vestfold og mangler for tiden mindre enn 150 av de stemplene jeg har registrert. Det som slår meg er at jeg har skaffet meg alle stemplene fra Vestfold fra 1800 tallet medregnet det meget sjeldne ennings stempelet fra Aasgaardstrand i stenskrift (9). SA og TA og IIA stemplene er forholdsvis greie å få ta i, likeså mange SL stempler. De fleste stemplene jeg mangler er i fra perioden etter 1955-1975. Men også senere utgaver kan være sjeldne, men det er jo greiere å få tak i et stempel mens det enda er i bruk. Det er tatt vare på lite brever fra 1955 til 1975, for frimerkene fra denne perioden har jo alle og det er ikke noe særlig verdi i dem. Dermed blir de borte fra markedet. Av moderne stempler fra Vestfold er det minst 150 som har en sjeldenhetsgrad på 7-9(10). Hva så med mindre sentrale områder enn Vestfold?